

550.044

HB 7.370:2

5 MAGYAR 5
IPARMŰVESZET
SZERKEZTI FITTLER
KAMILL FÖMŰNKA
TÁRS, GYÖRGGYI
KALMAN, 1907.

BUDAPEST, KIAD
JA A MAGYAR
IPARMŰVESZETI
TÁRSULAT

TARTALOM- JEGYZÉK.

ÖNÁLLÓ CIKKEK.

	Oldal
Nagy Sándor: Becsületesség az iparművészetben	1
Csányi Károly: Exlibrisek	10
Bünker R. J.: A soproni evangélikus templom ötvös- munkái	12
Szmik Antal: Csetneki csipke	33
Gróh István: A sajtóvidéki népies építés	35
Éber László dr.: Giergl Kálmán gyűjteménye	57
H. B.: Párisi levél	96
Margitay Ernő: Tavasz kiállítás	121
Czakó Elemér: Aubrey Beardsley	126
Lengyel Géza: Művész munka és amatőr munka ...	138
Márkus László: Párisi levél	145
Hortí Pál	171
Schmidt Gyula: Horti utolsó útjáról	173
Éber László dr.: Szabadságharcunk emléke	176
A. Balogh Loránd: Takách Béla, egy Amerikában élő építőművész	197
M. E.: A porosz képviselőház és a modern ipar- művészet	215
Margitay Ernő: A magyar nép művészete	218
—nő.: Tíz esztendő	229
V. S.: Művészet az utcán	231
Sz.: Iparművészeti tervek díjazása	241
D.: Könyvművészeti apróságok	245
—i.: Linoleummetszés. (Linoleográfia)	248
D. Á.: A magyar csipkeverő-tanfolyamról	257
—r—.: Népművészeti gyűjtések	259
Radács Jenő: Az amatőr-gyűjtők kiállítása az Orsz. M. Iparművészeti Múzeumban	281
Gineverné Györy Ilona: Angol zománcmunkák	287
Szabó Róbert: Néhány megjegyzés a linoleummetszés című cikkre	298

PÁLYÁZATI ÜGYEK.

	Oldal
Pályázat fémtárgyakra	48
Pályázat képkeretre	48
A fémtárgyak terveire hirdetett pályázat eredménye	107
Ráth György plakettjére kiírt pályázat eredménye ...	166
Könyves Kálmán képkeretre kiírt pályázat ered- ménye	166
Az éremkedvelők egyesületének plakett-pályázata ...	166
Képzőművészeti pályázatok	166
A Magyar Iparművészeti Iskola növendékeinek évvégi pályázatai	221
Pályázat bekötési táblára	221
Pályázat címlapra	222
Művészeti pályázat	222
Eldölt pályázatok. („Magyarország“ — „Kor“) ...	263
Építészeti tervpályázatok eredményei	264
Pályázat porcellánkészletek díszítésére	264
Pályázat exlibrisre	273
Pályázat művészi címlapra	273
Pályázat borárjegyzék címlapjára	274
Eldölt pályázat (Herendi porcellánminták)	309
Plakátpályázat	309
Fejlécpályázat	309

KÜLÖNFÉLÉK.

Az orsz. Ráth György múzeum	49
Hans Stoltenberg Lerche	49
A királyi olasz szépművészeti akadémia	49
Az éremkedvelők egyesületének plakett-pályázata ...	49
Franges Róbert — Mihánovic	49
Népművészeti rajzok gyűjtése	49
Vágó Dezső egy londoni pályázata	49

	Oldal
Magyaros, előkeelő lakásberendezés	49
Nyomdai díszítéseink	49
A tavaszi kiállítás kitüntettjei	160
A M. I. T. háza	160
Hortí Pál	160
A Nemzeti Szalon háza	160
Előadás Beardsley művészetéről	160
Előadás a porcellánról	165
Magyar Iparművészek Országos Egyesülete	165
Szünidei csipkekészítő-tanfolyam	165
Szabad bemenet az olasz múzeumokba — akadályokkal	165
Czigler-plakett	165
Országos magyar háziipari egyesület	165
Atlétáink a magyar műiparért	166
Az Orsz. m. kir. Iparművészeti Iskola	166
Helyreigazítás	166
Doby Jenő	222
Hortí Pál hagyatéka	223
Gróh István festett díszítő fríze a zenepalota nagytermében	223
A szolnoki Damjanich-szobor	223
A Zsolnay-szobor leleplezése	274
A m. kir. rajztanárképző főiskola	274
Kaposvári fiókbizottságunk gyászja	274
Művelődési kör	274
Az iparművészeti iskola magyar irodalmi tanszéke	274
Régi gobelének összeállítás	274
A Magyar Iparművészet jubileuma	310
A finn művészet a magyar iparművészetben	310
Vidéki csipkekészítő tanfolyamok	310
Zsolnay Vilmos emlékezete	310
Állandó csipkekészítő tanfolyam	310
A Magyar Iparművészet új bekötési táblája	311

KIÁLLÍTÁSOK.

A Magyar Iparművészeti Társulat tavaszi kiállítása	45, 106, 159
A pécsi kiállítás	45, 158
Karácsonyi iparművészeti vásár	45
Országos műkedvelő és háziipari kiállítás	45
Külföldi kiállítások	45, 107, 159, 263, 300
Amateur-kiállítás	106, 159
Beardsley-kiállítás	106
Magyar majolika-kiállítás	106
Az Orsz. Mintarajziskola és Rajztanárképző intézet kiállítása	106
Kulatór	107
A Nemzeti Szalon új otthona	107
A M. I. T. karácsonyi kiállítása	158
Kiállítási központ	158
Ötvösműkiállítás Bécsben	159
A Magyar Iparművészeti Társulat a pécsi országos kiállításon	220
Kiállítási hírek	220
A londoni magyar kiállítás	262

	Oldal
Felhívás karácsonyi kiállításra	262
Budapesti műgyűjtők kiállítása	262
Kiállítási középont Budapesten	263
A kiállítási kitüntetések ellen	263
A M. I. T. karácsonyi vásárja és a Társulat részéről rendezett Hortí-emlékkiállítás	300
A pécsi kiállítás iparművészeti csoportjának kitüntettjei	300

SZAKFOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

Építészet	50, 108, 168, 224, 275, 311
Díszítő művészet	50, 108, 168, 223, 275, 311
Szobrászművészet	50, 118, 170, 225, 277, 322
Ötvösség	52, 117, 168, 277
Kerámia	52, 108, 168, 277, 321
Textilművészet	52, 118, 226, 278, 322
Művészi ipar	52, 169, 225, 276
Lakásművészet	52, 117, 169, 225, 322
Kertművészet	52, 169, 224, 276
Népművészet	52
Illusztráció	108
Könyvkötészet	117, 224
Művészeti oktatás	117, 169
Sokszorosító művészet	118, 170, 225, 277
Üveg	118
Temető művészete	226
Esztetika	275
Fotográfia	312
Iparművészet	321

SZAKIRODALOM.

Mintalapok	54
Magyar nyomdászok évkönyve. Szerkesztette Novák László	54
Das deutsche Kunstgewerbe 1906	56
Biedermeier-Motive. Csizik Gyulától	120
Paul Kersten: Moderne Entwürfe für Bucheinbände	147
Szepesvármegye művészeti emlékei. Szerkesztette dr. Vajdószky János	148
Der Hausgarten	157
H. Muthesius: Landhaus und Garten	157
Malonyai Dezső: A magyar nép művészete	158
A magyar képzőművészet története. Irta: Myskovszky Ernő	227
Beispiele künstlerischer Schrift. Irta: Rudolf Larisch	227
Olgay Viktor: A sokszorosító technikák	262
Dóczy Sámuel dr.: Iparoskáté 1908-ra	262
Die bildende Kunst der Gegenwart. Irta: dr. Jos. Strzygowski	324

MUZEÁLIS ÜGYEK.

Az Orsz. Iparművészeti Múzeum ismeretterjesztő előadásai	1/III
Az Iparművészeti Múzeum kalauza	119

	Oldal
Címerképek	119
Múzeumi tárgyak kiállításokon	119
Az Országos Képtár letétjei	119
A galvanók népszerűsítése	119
Személyi változás az Iparművészeti Múzeum és Iskola könyvtárában	119
Az Iparművészeti Múzeum és Iskola könyvtára	278
Jelentékenyebb német gyűjtemények	278
Adományok az Orsz. Iparművészeti Múzeumnak	322
Az Orsz. Ráth György múzeum	323

KÜLFÖLD.

Iparművészeti apróságok ... 54, 120, 167, 226, 279, 323

A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KÖRÉBŐL.

	Füzet	Oldal
A M. I. T. választmányi ülése	1	I
A M. I. T. kaposvári fiókbizottsága	1	III
Új tagok	1	III
Milanoi kiállítóink kitüntetése	1	III
A M. I. T. választmányi ülése	2	I
A M. I. T. választmányi ülése	2	II
Új tagok	2	IV
Évi jelentés	2	V
A M. I. T. választmányi ülése	3	I
A M. I. T. választmányi ülése	3	IV
A M. I. T. közgyűlése	3	II
Új tagok	3	VI
A M. I. T. választmányi ülése	4	I
Új tagok	4	III
A tavaszi kiállítás bezárása	4	III
A M. I. T. választmányi ülése	5	I
Új tagok	5	IV
Új alapító tagok	5	IV
A M. I. T. választmányi ülése	6	I
Új tagok	6	II

KÉPEK JEGYZÉKE.

BÚTOROK, LAKÁSBERENDEZÉS.

Úri dolgozószoba. Tervezte: Árkay Aladár	40
Ebédülő. Tervezte: Árkay Aladár	43
Ébenfa szekrény, elefántcsont berakásokkal	97
Képkeret. Tervezte: Veszely Vilmos	115
Faragott képkeret. Tervezte: Vágó Dezső	116
Úri dolgozószoba és könyvszekrény. Tervezte: Vas Béla. Készítette: Mérő Jenő	130
Gyermekszoba. Tervezte: Veszely Vilmos. Készítette: A hegybánya-szeláknai gyermekjátékkészítő műhely	131

	Oldal
Ebédülő szekrény. Tervezte: Janszky Béla. Készítette Kántor Tamás	131
Úri dohányzószoba és leányszoba. A bútorokat tervezte: Toroczkai (Vigand) Ede, az applikált munkákat, a szőnyegeket és a faldíszet Undi Mariska. Készítették: Mocsai József asztalos, Imregh Pál fémműves, Zamkovszky és Peterka kárpitosok	132
Szalon. Tervezte: Lakatos Arthur. Készítették: Bányai Viktor asztalos, Radó Gyula kárpitos, a lángolt díszítéseket Treitz Péterné	133
Hálószoba. Tervezte: Löffler Béla. Készítette: Lindner Manó és fia	133
Ebédülő. Tervezte: Dénes Dezső. Készítette: Szöllősi Lipót	134
Női fogadószoba. Tervezte: Lakatos Arthur. Készítették: Bányai Viktor és Radó Gyula	135
Konyhaberendezés. Tervezte: Toroczkai (Vigand) Ede. Készítette: Paál Gergely. A tűzhely Lakos Lajostól való	136
Hálószoba. Tervezte: Vas Béla. Készítették: Kiss József asztalos, Pauncz és Kovács kárpitosok	136
Úri szoba és ebédülő. Tervezte: Árkay Aladár. Készítették: Hajts Jakab asztalos és Keresztessy Károly kárpitos	141
Ebédülő. Tervezték: Fehérkúthy és Dósa. Készítette: Mocsai József	149
Úri dolgozószoba. Tervezték: Fehérkúthy és Dósa. Készítették: Radócz János asztalos és Keresztessy Károly kárpitos	149
Ebédülő részlete. Tervezte: Janszky Béla. Készítette: Kántor Tamás	150
Hálószoba. Tervezte: Tátray Lajos. Készítette: Füredi Bertalan	150
Hálószoba. Tervezte: Menyhért Miklós. Készítette: Kántor Tamás	151
Bútorvázlatok. Horti Pál amerikai vázlatkönyvéből	182, 183
Nappali szoba. Tervezte: Takách Béla	200
Ebédülő. Tervezte: Nádler Róbert. Készítette: A bútortársulat szövetkezet	202, 203
Pécsi országos kiállítás. Zeneszoba. Tervezte: Maróti Géza. Készítették: Kiss József asztalos, Pauncz és Kovács kárpitosok	204
Úri dolgozószoba. Tervezte: Pálincás Béla. Készítette: A budapesti asztalosmesterek alkalmi szövetése	205

AGYAG-, ÜVEG- ÉS PORCELLÁNműVEK.

Majolika fej és tál. Lerche norvég művész ajándéka az Orsz. Iparművészeti Múzeumnak	25
Szalonablak. Tervezte: Árkay Aladár	40
Tányér. Urbino, XVI. század	72, 82
Spanyol-mór dísztalak	81
Della Robbia keret. XVI. század	81
Leveses csésze. Urbino, XVI. század	82
Menyasszonyi tál, luszterrel. Deruta, XVI. század	82

	Oldal		Oldal
Tányér. Urbino vagy Castel Durante, XVI. század ...	83	Poncolt díszítésű kelyhek Huszt és Megyes ev. templomában ...	20
» Faenza, XVI. század ...	83	Szenteltvíztartó medence külső felülete ...	57
» Velence, XVIII. század ...	83	„ „ „ „ árkokt zománccal. Límoges, XII. század ...	65
Tál. Castellí, XVII. század ...	83, 84	Körmeneti kereszt árkokt zománccal. Límoges, XIII. század ...	65
Palissy-féle tál ...	84	Körmeneti kereszt. XIII—XIV. század ...	66
Tál. Micola Da Urbino modora, XVI. század ...	84	„ „ ezüstdből. Olaszország, XV. század.	66
Tál. Urbino, XVI. század ...	84	Ciborium, árkokt zománccal díszítve. XIV. század.	67
Pásztorjelenet. Ludwigsburg, XVIII. század ...	85	Pásztorbot vége árkokt zománccal. Límoges, XIII. század ...	67
Krisztus a kereszten. Meissen, XVIII. század ...	85	Réz ciborium. XV. század ...	68
Bécsi porcellán díszedény. XVIII. század ...	85, 88	Ezüsterleg. Augsburg, XVII. század vége ...	68
Japáni cloisonné díszedény ...	87	Réz ciborium. XVII. század ...	69
„ szacsuma „ ...	87	Asztaldísz, hegyikristály, ezüst foglalatban. Németország, XVII. század eleje ...	69
Festett japáni „ ...	88	Óra, aranyozott bronzból. Nürnberg, XVI. század.	70
Banko-Jaki „ ...	88	Serleg gyöngyházból, ezüst foglalatban. Erdély, XVII. század ...	71
A Nemzeti Szalon előcsarnokának nagy ablaka. Tervezte: Körösfői Aladár és Nagy Sándor. Készítette: Róth Miksa ...	155	Zománcoz dombormű. Olaszország, XVII. század ...	71
Őskori mexikói cserépedények ...	180, 181	Aranyozott ezüstcsésze. XVIII. század ...	72
Karlsbergi fayenceváza ...	239	Ezüsterleg. Augsburg, XVII. század ...	81
Virágtartó és festett üvegpoharak ...	239	Japáni cloisonné díszedény bronzból ...	86
Porcelláncsésze aljjal. Venezia, XVII. század ...	290	Bronzládika, Caradossótól ...	98
Elsler Fanny porcellán szobrocskája. Wien, 1844 ...	292	Budapest sz. főv. Ó Felségéhez intézett hódoló feliratának tokja. Tervezte: Vértes (Vögerl) Rezső. Készítette: Tarján és Paar ...	211
Majolika díszedény, XVIII. század ...	292	A budapesti ág. evang. templom részére készült feszület és villamos gyertyatartók. Tervezte: Petz Samu. Mintázta: Langer Ignác. Készítette: Kulcsár Sándor ...	237
Leveses tál, porcellán. Wien, 1820—30 ...	292	Elátkozott királyfi. Tál a „Kayzerzinn“ gyárból ...	238
Fayence kanna. Tata, XVIII. század ...	292	Zománcoz domborított réztányérok ...	238, 239
Kávészsésze aljjal és kanna. Böttger-porcellán. Meissen, 1710 ...	293	Keresztelő tál. Aranyozott ezüst. Augsburg, XVII. század ...	290
Korsó. Porcellán. Wien, 1720—30 ...	293	Verejtékes pohár (XVIII. század) és kupa (XVII. század ...	291
Tálacska fedővel. M. N. Böttger-porcellán. Meissen, 1710 ...	293	Ezüst karos gyertyatartó. Wien, 1816 ...	294
Porcellán díszedény, Berlin XIX. század ...	295	Kézvédő kardlemezek sakuból, bronzból, arany és ezüst berakással. Japán, XVII—XVIII. század ...	296
Porcellán kávékészlet. Wien, 1811 ...	295	Íllatszertartó, arany és moha achát. Francia munka, XVIII. század ...	301
Kínai templomdísz, porcellán. XVIII. század ...	296	Nécessaire, domborított aranyból. Francia munka, XVIII. század ...	301
Porcelláncsészek aljjal. Wien, 1807, 1809 ...	302	Szelence zománcképpel. XIX. század eleje ...	301
Fayencetál és kupa. Magyar munka, 1729 ...	304	Ezüst gyertyatartók és kanna. Wien, 1809 ...	302
Porcelláncsésze aljjal. Ignaz Bottengruber műve. 1725—30 ...	305	Zrínyi Ilona miniature arcképe és a miniature vert ezüst fedőlapja. Magyar munka, XVII. század ...	304
Porcellán díszedény. Meissen, 1738—63 ...	305	Arany szelencék. Francia munka, XVIII. század ...	307
Porcellánszobrocskák, XVIII. század ...	305	Ezüstdből domborított oltárkereszt és vázák ...	313
Strasser-Feldau Selma porcellángyűjteményének részlete ...	306	Ezüst keretű zománckép ...	314
Porcellánszobrocskák üvegszekrényben ...	307	Cupido és Psyche. Zománckép rézlapon ...	314
ÉKSZER-, ÖTVÖS- ÉS ZOMÁNCMŰVEK.		Domborított ezüsterleg ...	314
Keresztelő tál a soproni ev. templom kincstárában. XVII. század ...	13	Rézkupa zománcoz díszítéssel ...	315
Kehely 1674-ből. Augsburgi munka ...	14	Ezüst táblacska zománcoz díszítéssel ...	315
A Wirth-féle kehely ...	14	Zománcoz melltű és násfa ...	315
Kehely. XVI. század ...	15		
Gosztony Rosina kelyhe ...	15		
Vetterné ezüst kancsója ...	16		
A Lölhöf-féle kancsó ...	16		
Ezüst kehely. XVII. század ...	17		
Patena a Wirth-féle kehelyhez ...	18		
Ezüst pohár Eckel hagyatékából. XVII. század ...	19		
Ciborium a soproni ev. templom kincstárában ...	20		

TEXTIL.

	Oldal
Csetneki horgolt csipkék	26, 27
Mezőkövesdi hímzések	53
Perzsaszőnyeg részlete	61, 99, 100, 102, 104
Kirmáni szőnyeg részlete	77
Előázsiai „ „	92
Perzsaszőnyeg	99
Bokharai hímzés	101
Szíriai szőnyeg	101
Perzsaszőnyeg szegélye	102, 103
Khorasszán-Khain szőnyeg	103
Kisázsiai szőnyeg	104, 109, 110
Török szőnyegek	111
Imaszőnyeg Brassóból	112
Giördesi imaszőnyeg	112, 113
Kaukázusi szőnyeg részlete	113
Németalföldi fal szőnyeg. XVII. század	114
Kaukázusi szőnyeg	114
„A jó kormányos.“ Gobelin. Tervezte: Kriesch Aladár. Készítette: Belmonte Leo	124
Applikált szövetszőnyeg. Tervezte: Undi Mariska. 134, 135	135
„ bőrpárna. „ „ „	135
Fali szőnyeg. Tervezte: Vaszary János. Készült a gödöllői szövőipari műhelyben	142
Fali szőnyeg. Tervezte: Körösfői (Kriesch) Aladár. Készült a gödöllői szövőipari műhelyben	133, 144
Lepedő-csipke. Népies munka Torockóról	161
Vetett csipkék. Tervezte: Dékány Árpád	253
Falkárpit. Brüsszeli munka, XVII. század	306

KÖNYVKÖTÉSZET.

Modern könyvtáblák	164
Könyvtábla. Tervezte: Lindmayer János	206
Bekötési tábla. Tervezte: Rosner Imre	207
Könyvbéletpapír. Tervezte: Falus Elek	232
Színesnyomású selyem könyvfedél. Tervezte: Falus Elek	232
Iskolakönyvek borítópapírosai. Tervezte: Lakatos Arthur. Kiadja: Singer és Wolfner	247
Könyvfedelek. Tervezte: Falus Elek	270, 271, 272
VII. Edward király imádkozókönyve	315
Zománccfedélű könyvtábla	315

SZOBRÁSZATI MŰVEK, KISPLASZTIKA.

Síremlékek. Tervezték: Lechner Jenő, Füredi Rikárd és Tóth István	156
A szabadságharc emlékszóbor pályaműve. Tervezték: Szamovolszky Ödön és Gách István	184
Ugyanaz. Tervezték: Margó Ede, Pongrácz Szigfrid és Pogány Móríc	184
Ugyanaz. Tervezték: Zala György és Hikisch Rezső	185
Ugyanaz. Tervezte: Telcs Ede	185

	Oldal
Ugyanaz. Tervezte: Maróti Géza	186
Az elnyomatás. Maróti Géza pályaművének részlete	187
A szabadságharc emlékszóbor pályaműve. Tervezte: Füredi Rikárd	188
Ugyanaz. Tervezték: Dudits Andor, Pogány Móríc, Pongrácz Szigfrid és Margó Ede	189
A szolnoki Damjanich-emlék mintája. Tervezték: Radnai Béla szobrász és Gondos Imre építész	199
Kandalló és részlete. Tervezte: Orbán Antal	208
„ „ Tervezte: Wünsch Ernő	209
Síremlék. Tervezte és mintázta: Fülöp Elemér	209
Kandalló és részlete. Tervezte: Reményi József	210
Dízszerleg. Tervezte: Horváth Béla	211
„ Tervezte: Bíró Mihály	211
Keresztelő medence. Tervezte: Tóth Zoltán	212
„ „ Tervezte: Ruff András	212
„ „ Tervezte: Soós Vilmos	212
Kétségbeesés. Mintázta: Liipola György	250
Feszület, elefántcsont-faragvány. XVII. század	308
Nepomuki szent János. Elefántcsontszobrocska, XVIII. század	308
A Tóth-család sírboltja. Tervezte Bethlen Gyula szobrász és Fritz Oszkár építész	302

NÉPMŰVÉSZETI MUNKÁK.

Hódmezővásárhelyi faragványos láda	29
Komáromi „ „	29
Jánosí faragott gereblyefogazatának és nyelvének részletei	30
Szögligeti ház díszítése	30
Heth-i ház pálmája	30
Guzsaly és sulyok	31
Ácsolt szék	31
Körösfői fejfa	31
Kishartai utcaajtó	46
Akasztói „ „	47
Magyarvalkói és körösfői fejfák és cserépedénydíszítések	51
Mezőkövesdi festett és faragott guzsalytálpak	55
Festett díszítésű polc, Magyar-Gyerő Vásárhelyről	218
Láda, Bánffy-Hunyadról	218
„ Sárvárról	218
„Öveges“, Makóról	218
Karancssághi cifra lóca	251
Nógrádmegyei régi bábsütő minták	251
Festett láda oldala. Udvarhelymegye	252
Nógrádmegyei festett ládák részletei	252
„ „ szűrdíszítések bőrből	253
Hímcs párnafej. Udvarhely	252
Karcagi kapufelek	254
Kunhegyesi kulcslyukvasalások	255
Szolnokmegyei tetejedszékák	255
Szolnoki nyeregűtűk	255
„ nagykapu	256
Kenderesi „ „	256

	Oldal
Somogy megyei fejfák	261
Karcagi kiskapú	265
Karcagi kisajtó	265
Nagy-Kendi kisajtó	265
Lóca, Magyarvalkóról	266
Kúnszentmártoni utcai padok	266
Nógrádmegyei szűrdíszítések	268, 269
Somogy megyei szőttek	269
Asztal, Magyarvalkóról	280

FAFARAGÁS.

Herakles és Kakus. Németország, XVIII. század	86
Krisztus. Németország, XVI. század	86
Ékszerszekrényke. Tervezte: Muhits Sándor. Készítette: Schmidt Miklós	250
Álló óra aranyozott fából. XVI. Lajos kora	294
Tükör. Török munka	303

ARCHITEKTURA, INSTALLÁCIÓ.

Sajónémeti ház. (Szemelvény Groh I. magyar díszítések című munkájából)	28
Köralakú csarnok kúttal. Tervezte: W. Kreis	38
Díszkút. Tervezte: B. Möhring	39
Lépcsőcsarnok. Tervezte: Árkay Aladár	41
Ebédlő részlete, beépített erkéllyel. Tervezte: Árkay Aladár	41
Üvegmozaikos ajtó. Tervezte: Árkay Aladár	42
Tavaszi kiállítás. Virágos udvar. Tervezték: Janszky Béla és Tátray Lajos	129
Részlet a Nemzeti Szalon új helyiségeinek mennyezetéről. Tervezte: Nagy Sándor	151
A Nemzeti Szalon főbejárója. Tervezték: Vágó József és László. A mozaikdíszt készítette Róth Miksa	152
A Nemzeti Szalon földszinti kiállítási helyiségének részlete. A falí festést tervezte: Nagy Sándor	153
A Nemzeti Szalon lépcsőjének részlete. Tervezték: Vágó József és László. A falí festést tervezték: Körösfői Aladár és Nagy Sándor	154
Gesellius, Lindgren és Saarinen: „Hvitträsk“ lakóház belseje. (Szemelvény: Muthesius: „Landhaus und Garten“ c. művéből)	162
Juskovič: Resch-i nyaraló belseje. (Szemelvény: Muthesius: „Landhaus und Garten“ című művéből)	163
Őskori palota Mitlában helyreállítás után	179
Tolték falirészlet Mitlából	179
Festett díszítő fríz a zenepalota nagy termében. Tervezte: Gróh István	190
Pécsi országos kiállítás. A műcsarnok középső terme. A háttérben Róth Miksa mozaikmunkái láthatók	203
Pécsi országos kiállítás. Bejáró Maróti Géza zene-szobájához	205

	Oldal
Pécsi országos kiállítás. A Magyar Iparművészeti Társulat gyűjteményes csoportja	206
Fríz. Tervezte: Szobotka Imre	207
Nagykendi parasztház	266
Gyalokutai parasztház és oromdész	267

GRAFIKUS MUNKÁK.

Hiltprant Brandenburg von Biberach könyvjegye	2
White Benson könyvjegye	2
J. Gutrie ex-librise	3
S. W. Simpson könyvjegye	3
J. W. Simpson könyvjegye	4, 9
I. A. Campbell könyvjegye	4
Bernhard Wenig ex-librise	5
Fidus (Hugo Höppener) ex-librise	5
Bernhard Wenig ex-librise	5
Julius Diez ex-librise	5
Henry Ospovat ex-librise	6
José Triado ex-librise	6
Chodowiecki D. rézmetszete (ex-libris)	6
Franz Stassen ex-librise	7
iff, Holbein J. fametszete (ex-libris)	7
Ethel Larcombe ex-librise	7
C. Klenkens ex-librise	8
Willy Geiger ex-librise	8
L. Hohlwein ex-librise	8
B. Löffler ex-librise	8
William Edgar Fisher ex-librise	9
E. Jackson ex-librise	10
W. Nicholson ex-librise	11
G. C. Williams ex-librise	11
H. Ellwood ex-librise	11
Fritz H. Ehmke könyvjegye	21
Emil Doepler J. könyvjegye	22
H. Sundström könyvjegye	23
Victor Oliva ex-librise	23
Mosonyi H. ex-librise	24
Conrádi Gyula ex-librise	24
Pálínkás Béla ex-librise	34
Línoleumtypia. Tervezte: Olgyay Viktor	248
Ex-libris. Nagy Sándor rajza	299

FÉMMUNKÁK.

Vasládika. Spanyol, XVI. század	98
Részlet a Szt. György kápolna vasajtájából. XV. század. Lócsei Szt. Jakab templom	161
Kandallóóra és villamos gyertyatartók. Tervezte: Markup Béla. Készítették: Tarján és Paar	240
Domborított réztányérok. Tervezte: Beck Vilmos	249
Ski-bajnok. Tervezte: Raduly János	249
Bronzóra és illatszerfüstölő alabastrom talapzattal. XVI. Lajos kora	289
Álló óra, aranyozott bronz. Angol munka 1632.	301
A megfeszített Krisztus. Öntött bronz. Olasz, XVI. század	308

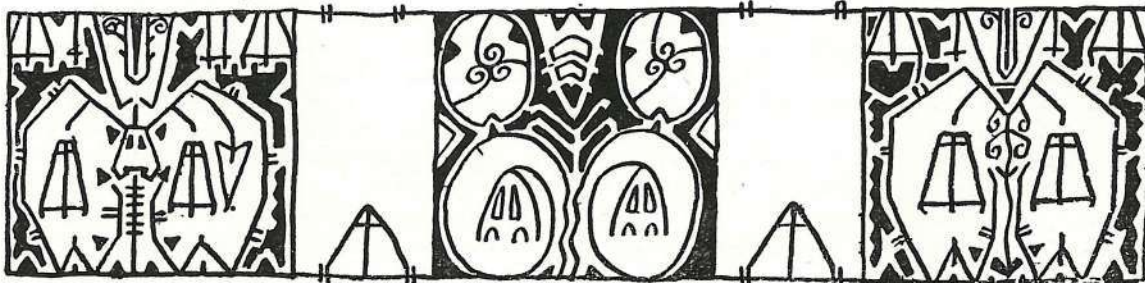
	Oldal
Rézből domborított emléktábla. Tervezte: C. R. Achbee. Készült a londoni Guild of Handicraft műhelyében	316, 317

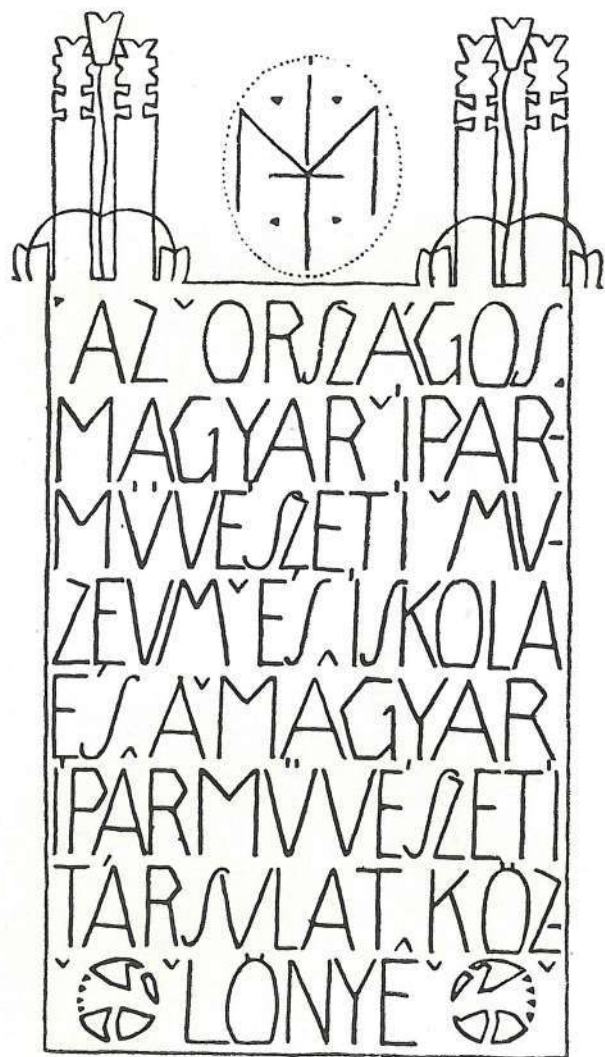
ÉRMÉSZET.

Lotharingeni Károly és Eleonóra főhercegnő emlékére	19
Andrássy-érem. Tervezték: Telcs Ede és Zala György	37
Franges-Mihanovič Róbert újabb plakettái	37
Érem. Tervezte: Szirmay Tony	41
Plakett. Tervezte: Reményi I.	41
„Anyaság“. Tervezte: Telcs Ede	41
Az 1906. évi vas- és fémipari kiállítás emlékplakettje. Tervezték: Telcs Ede és Berán Lajos	115
Az 1906. évi orsz. vas- és fémipari kiállítás érme. Tervezte: Beck Ö. Fülöp	199

VEGYESEK.

	Oldal
Újabb gyermekjátékok. Tervezte: Veszely Vilmos.	32
Újabb gyermekjátékok. Tervezte: Murai Stefánia.	32
Miniaturarckép XIX. század eleje	86
Miniaturarckép XVIII. század vége	86
Stallumsor részlete. Maldur, XVI. század. (Szepesvármegye művészeti emlékei című műből)	161
Hortí Pál arcképe	171
Amerikai tengerparti részlet. Hortí Pál utolsó pastellje	500
Szemelvények. Takách Béla tervezeteiből	201
Mézeskalács minta. Salamon ítélete	291
Legyező gyöngyház küllőkkel. Francia munka XVIII. század	303
Bőrbaták munkák	318, 319
Peddig fonások. Készítette Benczur Béláné	319

AZ ORSZÁGOS
MAGYAR IPAR-
MŰVESZETI MŰ-
ZEM ÉS ISKOLA
ÉS A MAGYAR
IPAR MŰVESZETI
TÁRSULAT KÖZ-
LÖNYE

BECSÜLETESSÉG AZ IPARMŰVÉSZETBEN.

IRTA: NAGY SÁNDOR.

ÚGY kaptuk ezt a címet keretül, hogy kalandozzunk benne a gondolat szárnyain.

A gondolat aztán, mint egy szobába tévedt fecske, körül-körül repdesi ezt a keretet, amitől ez egyre tágul, mindig nagyobb területet ölel be, mígnem egész erdők, mezők, rétek kavarnak benne.

És ott, a rétek alján egy kicsi-kicsi fehér ház falát süti a nap. Galambdúcós udvarán árnyatadó eperfa, s az alatt dolgozik egy fényesfejű, őszszakállas ember.

Kezében egy mérővessző. Méreget százszor is, s még akkor se bízik magában: még egyszer megméri. Így dolgozik.

Ez a jó öreg a Becsületesség.

Valami intarziás asztalkán dolgozik. Csupa szem, csupa alkalmazkodás, csupa türelem.

És a ház környéke mégis olyan szegényes, nagyon szegényes, de nagyon tiszta.

El van az öreg munkájában merülve. Mellette az idő oszló sejtjei, mint a pillanat lepkéi, simán surrannak el, hogy ne zavarják munkájában. Jól tudják, hogy itt valami kegyes óra aranykötöse nélkül is nagy becsületük van. Nem kell az önműködő kakuknak szólni, nem kell a berregő vekkernek zajt csapni: itt érzik az időt.

Itt nem tudják bele piszkos pénzformába. Itt úgy veszik, mint a Míndenségből hozott isteni ajándékot, amelyet nem szabad számolni: holnap fogy el, vagy száz év múltán, ki tudja?

Négy megjegyzett pontja van: a születés és halál = alvás és ébrenlét. E kettő összevonva: a Cselekvés és a Nyugalom.

A Cselekvés a szellem folytonos lélekzése, ami nélkül nem funkcionál a szellem gépezete. S a cselekvés öntudatlanul megy végbe, mint a ki-belélekezés.

Csak egy a fontos! Hogy amit lélekeznek, az tiszta legyen = amit cselekszük, becsületen legyen.

És mi az, hogy tiszta?

Olyan elképzelhető legjobb, amit legmagasabb tudásunk annak tart megalkuvás nélkül.

S mi az, hogy becsületes?

Olyan elképzelhetően bevégezett, amit legszigorúbb tudásunk megalkuvás nélkül elismer.

Így munkálkodik a jó öreg, a Becsületesség. Szimbólumául egyedül csak mesterembert tudunk elképzelni. Se tudóst, se művészt, se kereskedőt, csak mesterembert.

Dolgozik, méreget, dolgozik. De most felveti a szeméit. Valami nagy zörgés, pöffögés. Mi az?

Egy benzines állt a kapu elé, belőle más állat bőrében hetvenkedő alak száll ki, kezében táská van.

Messziről kiált:

— Mit művelsz, bátyja? Csak dolgozol, munkálkodol szakadatlanul. Mégse mégysz semmire, he? Tied-e már a telek? — szólt, s beljebb került. Megölelte hizelgőn a jó öreget, feltelepedett a gyalupadra, hogy ne tudjon az öreg, ha akarna se dolgozni.

Bőrruha van rajta, de az a bőr préselt papír. Az egyik szeme üveg, azon monokli van. A kezelői, gallérja fehérgummi, a fénylő fogai műfogak, a keze tele fénylő, hamis ékszerrel, melléről kiállítási dekorációk fityegnek alá: szóval, ez a hányiveti legény a Hamisság.

— Bátyja, minek vesződöl te ilyen aprólékos munkával? Így sohase mégysz semmire. S ha még ezt a formát betartva masszából préselnéd, százával, ezerével egy nap, istenneki!

Nézd, mit találtam megint ki:

Csiganyálat, pókhálót, meg pudvás fa fűrészporát — tudod, egyik se kerül semmibe — összefőzzük. Persze nagyban. Abból előáll egy pehelykönnyű anyag, amivel mindenféle anyagot tudunk utánozni. Aranyat, ezüstöt, minden fanemet, bőrt, amit akarsz.

Nem tartós, azt mondd. Persze hogy nem, de ne is legyen! Most apró tárgyakat gyártunk belőle. Már is fogy rettentően. Alig győzzük a megrendelést.

Nesze, hoztam neked is. Tudom, hogy mindig vannak gyerekek körülötted, oszd el nekik — mondá, s kivett a táskájából apró, színes csörgőket.

Nagy óvatosan megzörgette őket, s letette a padra. Majd kivette az aranyszínű rézóráját:

— Tyű, teringette — még elkésem, szolt, s rohant. Szervusz, bátyja, hát mondom, hagyd

1. HILTPRANT BRANDENBURG
VON BIBERACH KÖNYVJEGYE.

1480.

abba, aztán megvesszük a telket törlesztés kamatra, s aztán spekulálunk nagyba...

S elpüffögött.

A jó öreg felszedte apró szerszámaít, mért, megint mért, s aztán tovább dolgozott.

Kis szomszéd gyermekek telepedtek köréje. Előbb nézték, mit csinál, kérdezgettek, majd a maguk világába zökkenve a sziács között játszogattak.

Egyszer, valamiért a legkisebb elkezdett sírni.

Az öreg leadta neki az egyik piros csörgőt.

Elhallgatott nyomban a gyerek, örült, pici szája mosolyra húzódott. Rázogatta, rázogatta, de, nini, a másik pillanatban már kezében maradt a nyele, a csörgője meg leest. Megrémült a kicsike.

Az öreg vigasztalta, odaadta neki a másikat, egy kéket. Azzal nagyhamar éppen úgy járt a kicsi. Megint eltörött. Erre már meg is jegyezte magának az ügyet.

Először megrémült, másodszor megértette: azt találta az egészben játéknak, hogy összetörik.

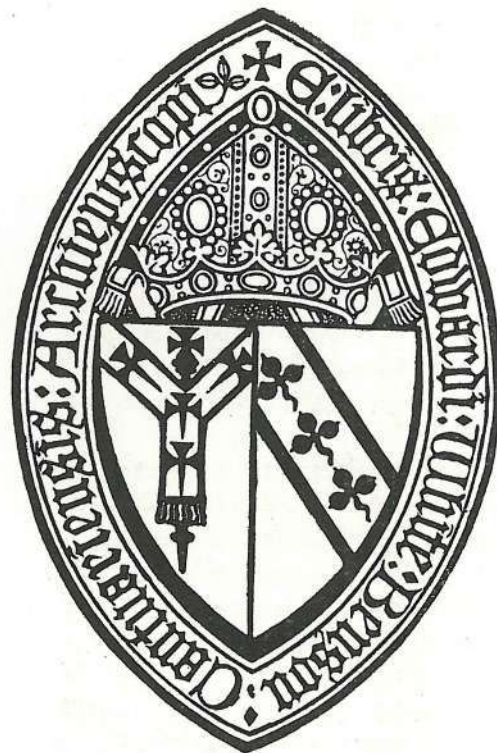
A jó öreg Becsületesség látta ezt. Elnézett arrafelé, amerre a benzines elpüffögött. Gondolt is valamit. Aztán a gyermek figyelmét elterelte a szerszámok közé, s ígerte, hogy majd csinál neki játékot, csak legyen jó.

Faragott hát a jó öreg egy ügyes kis csörgőt, erőset, mozgékonyat, fából valót. Be is pirosította, hogy tetszetősebb legyen. Azt adta a gyerekeknek.

A kicsi rázta, rázogatta, s várta a hatást. De nem törött össze.

Csalódottan forgatta a gyerek: mit, nem törik össze, még csak az volna a fura, s oda-verte a gyalupad lábához. Ellentállt még egy darabig a kis játék, de a gyerek kitaróbb volt, bizony szertement.

Gondolta elégedetten a kis gyerek, hát ez is játék, mert összetörik. Meg volt elégedve, s más után nézett.

2. WHITE BENSON
KÖNYVJEGYE.

XIX. SZÁZAD.
ANGOL.

Az öreg Becsületesség elszomorodva nézett szerteasett fáradságára, s elgondolkozott:

„Lám, ez a czélcsap Hamisság tudja, mit cselekszik. Az ő invencióival már jó korán beitatja a gyermekek lelkébe, hogy ne becsüljenek meg semmit.

Ilyen konkluzióhoz juttatja azokat a kicsike agyvelőket. Ebből kiindulva aztán összetörök a bábujokat, eltépik a könyveiket, összeszagatják a ruháikat.

Így nem tud kifejlődni a Becsületesség becsülete.

Sőt, ami nem törékeny, nem rongy, az dacot hív ki: össze kell hogy törjék!

Így nevelí már a játékszerek útján a gyermekekbe a könnyelműséget. S ezek gyártják később maguk is az ily értéktelen, bűnös, örömtelen holmikat.“

3. J. GUTRIE.

ANGOL.

Aztán megint csak nekiállt a munkának a munkáért. Csakhamar megvigasztalódott, sőt ismét előntötte arcát az a csendes öröm, ami a jól végzett munkából sugárzik át az emberbe.

Mínta az a becsülettel feldolgozott anyag maga kapna életre, mínta az a nagy viharokat átélő diófa lehelné ki

4. S. W. SIMPSON.

1902.

4. S. W. SIMPSON.

ANGOL.

magából azon való örömét, hogy nem hiába élt, ime, elérte célját: új, gyönyörű formába jut, amelyben ismét századokat élhet meg.

Esteledett.

Már éppen arra gondolt, hogy elrakogatja a holmikat, s kimegy a mezőre egyet, mikor az utcáról hangos beszéd ütötte meg a fülét.

— Itt lakik az a műasztalos, vagy mi?

— Ott, ott, hangzott az utasítás.

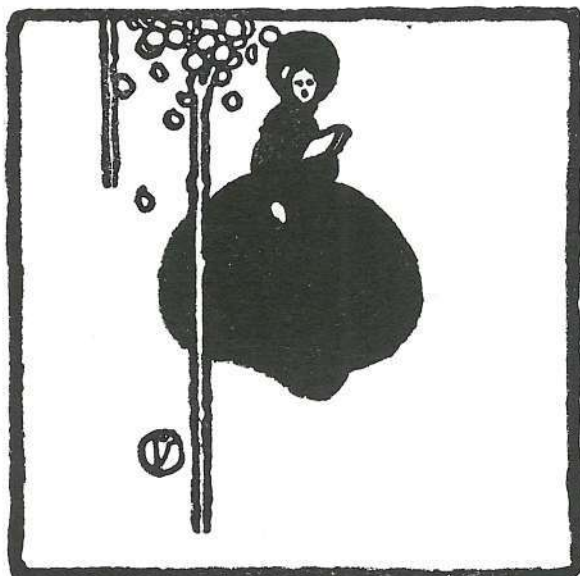
Egy pár közeledett, egy hölgy s egy úr.

A hölgyön az utolsó divat minden selyembárony rongya ékeskedett: blúz, amit orfeumi énekesnők a színpadon hordanak, uszályos szoknya, amit félvilági nők csak azért viselnek, hogy térdig felszedhessék (ezt a porban,

piszokban húzta); bálí, kivágott atlasz-cípő — mondjam tovább? Már rá is ismertek: a Félműveltség kisasszony vőlegénye, az Éretlenség úr karján.

— No, mester, valami szépet óhajtanánk rendelni. Oh, itt az akad is, amint látjuk. Nézd csak, intarziás bútorok.

Ilyeneket rendelnénk mi is. Öt szobára kellene.

Geo. May Elwood

5. J. W. SIMPSON.

ANGOL.

De hamar, sőt azonnal. És nagyon olcsóért. Kellene ez, kellene az —: elszámálta, s most halljuk, mikor és mennyiért.

A Becsületesség számított, átgondolta az egészet, s megmondta, hogy először is olyan hamar nem lehet, másodsor, az ára hozzávetőleg ennyi és ennyi.

Hogy kinevették! Durván, sértően. Mintha ők volnának megsértve. S úgy tettek, mintha elmennének. (Szokott fogás.)

De hogy a mit se sejtő Becsületesség nem tartóztatta őket, visszajöttek és mondtak valami nagyon lealázó árat.

Már erre a jó Becsületesség elég erélyesen visszautasította ajánlatukat.

— Aha, hát ilyen az a Becsületes asztalos, mondták is ám, büszke, henceg, szemtelen, etc. etc!... s rohantak ki.

Éppen jókor: csakhogy össze nem ütköztek a nyegle Hamissággal. Az mindjárt felfogta az ügyet.

— Bútorok kellene, kérem, kérem, mennyi? Tíz szoba? Holnapra? Amint parancsolják.

Csakúgy repült Félműveltség kisasszony uszálya és észre se vették, már egy óriási magazinban voltak. Száz lakásra való gyönyörű holmik:

Fenyűfából mahagoni, préselt színespapírból intarzia, fából arany, vasból fa, pléhből réz, csalánból selyem, fűből lószőr, papírból bőr, üvegből drágakő, bablászttólalabástrom. És minden olyan olcsón... olyan jutányosan, hogyha csak a tizedrészét adja szegény Félműveltség kisasszony annak

6. J. A. CABELL.

ANGOL.

az árnak, amit kértek, még akkor is tizszer annyit adott, mint amennyit ér.

Leszállt az est. Szomorúan nézett az álmos alkonyatba a jó Becsületesség.

Nem magát, hanem a Félműveltségüket sajnálta. Tudta, hova jutottak, tudta, hogyan jártak, s azt is tudta, hogy az a holmi, amit így egy emberpár otthonává tesz, kihát még az unokákra is. Azok a bútorok ott egy pillanatra se szűnnek meg a Hamisság lényegét kilehelni, tovaferőzni. Píttegnék-pattognak, repednek, törnek, feslenek és közöttük gazdától gyermekeken és cselédeken át végig kísért a Hamisság könnyelműsége és tisztátalansága.

7. BERNHARD WENIG.

NÉMET.

9. FIDUS (HUGO HÖPPENER).

NÉMET.

8. BERNHARD WENIG.

NÉMET.

10. JULIUS DIEZ.

NÉMET.

11. HENRY
OSPOVAT.

ANGOL.

11 © 19

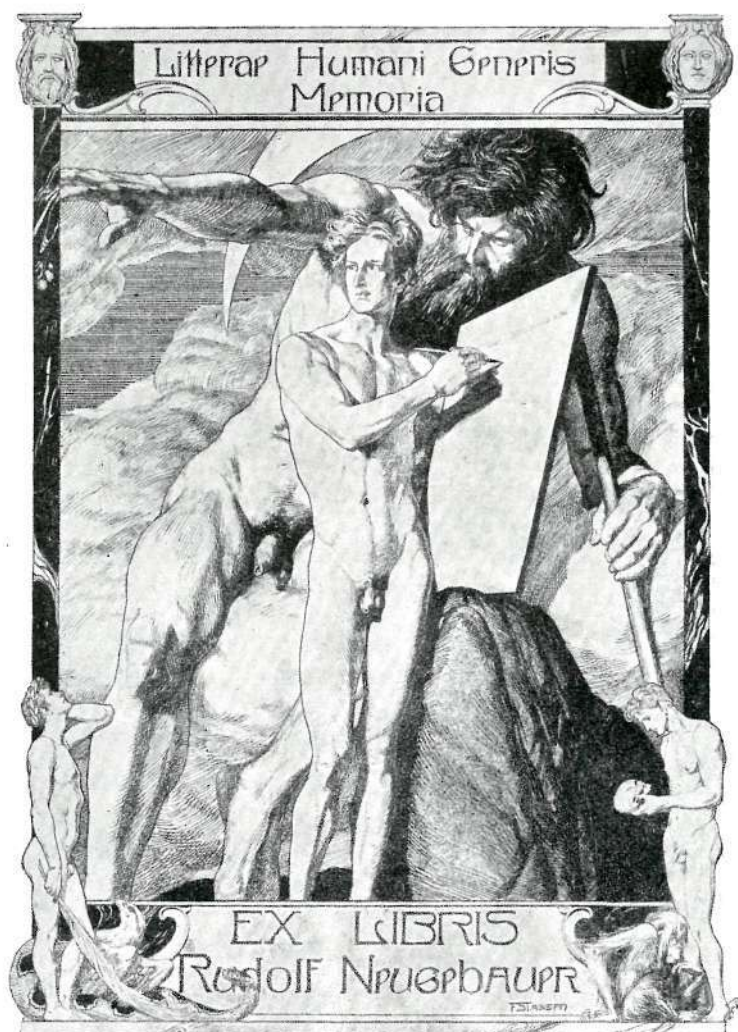

12. JOSÉ TRIADO.

SPANYOL.

13. CHODOWIECKI D. RÉZMETSZETE.
XVIII. SZÁZAD.

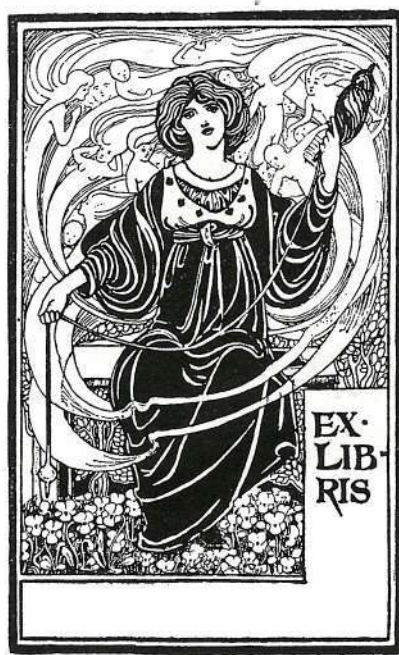
14. FRANZ
STASSEN.

NÉMET.

15. IFJ. HOLBEIN J.
FAMETSZETE.

NÉMET.

16. ETHEL LARCOMBE.

ANGOL.

EX LIBRIS

A. H. CRAFE

17. C. KLENKENS.

NÉMET.

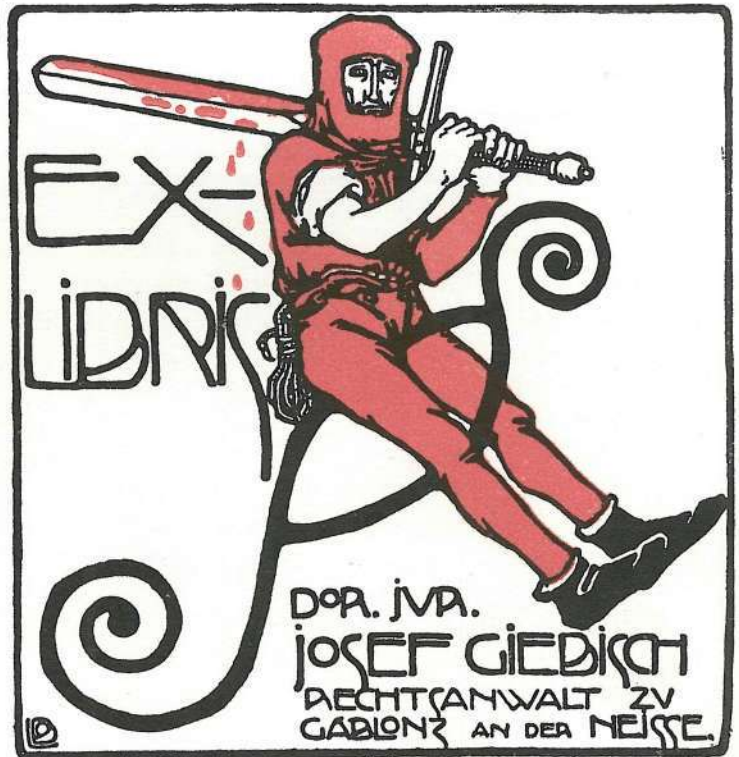

18. WILLY GEIGER. NÉMET.

19. L. HOHLWEIN.

NÉMET.

20. B. LÖFFLER.

NÉMET.

Másnap, alighogy a pacsirták a nagykében rezgették üde köszöntésüket, a jó Becsületesség már virágai között járt. Igérte nekik, hogy mindjárt jön a nap.

S kelet felől hangzott is már valami suhogás, fénylett a horizont.

Egyszer csak előkelt egy fényes szekér, nagy világosságot árasztva, megállt a jó Becsületesség háza előtt.

Egy hófehér ruhás hölgy szállt ki. Csak ment egyenesen a jó Becsületesség felé.

Nézésétől kiderült, fényes lett az öreg arca is; kinyíltak a tegnapi bimbók, csattogtak a fülemilék, megálltak a nagykében a pacsirták: ez a hölgy a tiszta Műveltség volt.

Utána özönlöttek ifjú lányok, fiúk. Betölt velük a kis kert, az egész udvar.

— Kedves jó öreg, üdvözöllek e szép reggelen! Ugy-e nem is sejtéd, miért jöttem?

Rég figyeljük már szerény elvonultságodból előtörő gyönyörű munkáidat. Sok helyet betöltenek már, sok igaz gyönyörűséget okoztak már.

Ez ifjak el fogják neked mondani, miért jöttünk.

A többiek közül kiállt egy ifjú, s így szólt:

21. WILLIAM ANGOL.
EDGAR FISHER.

— Jó öreg. Nézz bele ezekbe a körülötted lángholó szemekbe, ezek a munkavágytól égnek. De lelkünk legtisztább vágya, hogy a Becsületesség vezessen bennünket minden munkakörünkben.

Nem akarunk többé egy lépést se tenni nélküled.

Oh, jöjj velünk!

Oszd el közöttünk szerszámaidat, s aki nek jutott csak egy szeg is, egész életére boldog lesz veled.

Mi mindnyájan átestünk már a Hamisság kísértésein, s meggyűlölte lelkünk a léhát, a könnyút, a rongyot, a csillogót.

Feladat kell nekünk! Izmaink ereje lelkünkbe szállt! Vezess bennünket!

Az öreg Becsületesség megfogta a Műveltség kezét, könnyes szemével végig nézett a csillogó szemek szikrázó gyémántjain:

T·N·FOULIS

22. J. W. SIMPSON.

ANGOL.

— Ezek, fényes Műveltség, a te gárdád. Az a nagy Fehérsereg, amelyre vártunk.

Nem is hittem, hogy megérem eljövételét. De hogy eljött, erőim megszázszorosodnak.

Korom, az idők gyűrűi körülvesznek egy kéregpáncéllal, amelyben megsebezhetetlen vagyok.

Önbizalmam kiáltja:

Ifjak, én tudlak benneteket vezetni — kövessetek!!

